

EXPOSITIE GEEN WOORDEN MAAR DRADEN

Betoverend

Een Chinese zomerjas als een schilderij, adembenemende wandversieringen en moderne kostuums. De expositie *Geen woorden maar draden* in Wereldmuseum Rotterdam toont dat borduurwerk allesbehalve oubollig is. Bovendien blijkt het yoga voor het brein.

Annemart van Rhee

Truttig is het woord dat veel mensen associëren met borduren. Maar dat edele handwerk is veel meer dan een kruissteekje van oma, vindt Daan van Dartel, conservator populaire cultuur en mode. En de bijna tweehonderd objecten die te zien zijn tijdens *Geen woorden maar draden* in het Rotterdamse Wereldmuseum illustreren die stelling.

Van rijkversierde hoeden tot een imposante wandversiering uit India, een vechtbroek uit Iran en een zadeldek voor paarden. Van een jurk van de van oorsprong Rotterdamse ontwerper Fong Leng tot een Chinese zomerjas als een schilderij, pronkrollen en diverse dramatische bruidsjaponnen. Kledingstukken waaraan meerdere mensen maanden en soms jaren werkten. Betoverend ambachtelijk gepriegel, ja zelfs kunst, waarvoor een verfijnde motoriek en een scherp zicht absolute vereisten zijn. Van

“

Werken met je handen is een mooie vorm van meditatie

– Daan van Dartel, conservator

Dartel: „Borduren wordt toegepast in hedendaagse kunst en mode. En niet alleen in haute couture. Maar ook, door middel van verschillende bijzondere technieken, in bijvoorbeeld lokale Mexicaanse of Afrikaanse werken en stoffen. Je ziet verder dat borduren wordt gebruikt om verhalen te vertellen. Dat kunnen algemene of religieuze boodschappen zijn op altaarkleden of katholieke kazuifels.

„En we laten eveneens meer persoonlijke geschiedenissen zien via stukken die mensen maakten tijdens de Tweede Wereldoorlog of de dictatuur in Chili. Ook hebben we een wandkleed waarop de inheemse bevolking van Noord-Scandinavische landen haar zorgen uit over de klimaatverandering. En er is

een Koreaanse aanklacht tegen de wegwerpcultuur van de fashionindustrie.”

De conservator noemt nog een reden waarom het Wereldmuseum *Geen woorden maar draden* programmeerde: de groeiende interesse in handwerken. Want net als breien en haken blijkt borduren in opmars, ook onder jongeren.

Van Dartel spreekt zelfs van een bor-

duurvirus: „*Slow living* is terug. En daar hoort bij dat mensen af en toe uit hun hoofd willen. Werken met je handen is dan een mooie vorm van meditatie waarbij je tot rust kunt komen. Daarnaast past het in de tijdgeest omdat het duurzaam is. Je kunt je kleding ermee aanpassen of herstellen door de Japanse borduurtechniek *mending*, zodat je die kapotte jeans niet hoeft weg te gooien. Ook leuk: mensen personaliseren en verfraaien en versieren kleding, kussens en zelfs dekbed-overtrekken door ze te borduren. Ze maken met gouddraad bloemen en vlinders of figuren met grove wol.”

Tijdens de expositie, die tot en met 22 oktober duurt, wordt ook aandacht besteed aan de (ontstaans) geschiedenis van borduren. De meningen blijken te verschillen over wie nou de eerste ketting- of satijnsteek zette. Daan van Dartel: „Waar begon men? Dat is niet heel bekend. In sommige literatuur wordt gezegd: China. Maar er zijn ook specialisten die zeker weten dat de oudste vondst werd gedaan in het graf van Toetanchamon en dateert van om-

streeks 2000 voor Christus. Kortom: waarschijnlijk is borduren op verschillende plekken ter wereld ontstaan.”

Enkele stukken uit de expositie:

1. Zomerjas voor vrouwen

Waarschijnlijk heeft het een of meerdere makers vele maanden gekost om deze zeer verfijnde jas te borduren. Hij bevat verschillende gelukssymbolen zoals vleermuizen, scepters, perzikken, munten en neushoornhoorns. Andere motieven verwijzen naar bergen en water. De indeling van de jas is gebaseerd op semi-formele hofkleding uit de Qing-dynastie (1644-1912), zoals drakenmantels. De bloeiende lotussen staan symbool voor de zomer. Circa 1850.

2. Quill work: de kunst van versieren met stekelvarkenspennen

Met de komst van de Europese kolo-

2. Quill work

Mexicaans werk.

5. Pak Artemisa

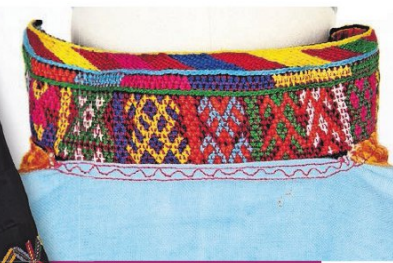
op bruiloften. Ook modebewuste meisjes droegen deze jurk. Het borduurwerk rond hals en mouwen en onderrand heet *reqma*. Seeny verwijst naar China waar het katoen vandaan kwam. In Jordanië werd het katoen geveerd met indigo.

4. Sierdoek

Een ervaren borduurster moet deze fantasievolle doek geborduurd hebben, gezien de harmonieuze samenstelling van de motieven. Ze gebruikte een flanelsteek en plat- of satijnsteek en slechts twee kleuren. De dieren en plantmotieven en de vrolijke maan tonen de wereldvisie van de maker. Doeken als deze zijn populair onder toeristen.

5. Pak Artemisa

Moeder en dochter Artemisa en Sandra Perez Basilio borduurden dit ontwerp van Zyanya Keizer, dat zij zelf met een team in Amsterdam maakte. Artemisa tekende eerst de motieven, waarna ze samen borduurden.

3. Jurk uit Jordanië.

Deze feestelijke jurk, *seeny*, is door vrouwen geborduurd en gedragen

1. De Chinese zomerjas uit 1850.

4. Sierdoek. FOTO'S WERELDMUSEUM